

UNITAT 5. LES MIL I UNA HISTÒRIES

Aquesta unitat gira al voltant de la necessitat de contar històries de l'ésser humà. Pretenem que l'alumnat prenga consciència de manera intuïtiva del paper demiürg i transcendent d'aquest fet. Que resseguisquen el fil conductor etern i universal del fet literari en el sentit més ample. Des de *Les mil i una nits*, a què al·ludeix el títol, fins a *Harry Potter* passant pel *Tirant lo Blanc* hi ha l'acció impagable d'imaginar i narrar. I tot això, sense menystenir que la literatura i els grans escriptors han actuat des de sempre com a elements de referència per a la cohesió de les societats humanes.

I. CONTACTE (pàgs. 118-119)

1. (pàg. 118)

Activitat oral. Explotació de la imatge i compleció del llistat de llibres. Si portem alguns dels llibres proposats i els repartim entre el grup perquè els fullegen, aconseguirem un bon component motivacional.

1. *L'illa del tresor*. Robert L. Stevenson
2. *El petit Príncep*. Antoine de Saint-Exupery
3. *Les aventures de Tom Sawyer*. Mark Twain
4. *Harry Potter* (la saga). J.K. Rowling
5. *Viatge al centre de la terra*. Jules Verne
6. *Crepuscle* (La saga). Stephenie Meyer
7. *Robinson Crusoe*. Daniel Dafoe
8. *El senyor dels anells*. John R.R. Tolkien
9. *Dràcula*. Bram Stoker
10. *Mecanoscrit del segon origen*. Manuel de Pedrolo

2. (pàg. 119)

Activitat lúdica. Es tracta de un "Qui és qui?" amb títols literaris. Podem ampliar el llistat als llibres de la biblioteca d'aula si el grup classe i les circumstàncies ho permeten.

3. (pàg. 119)

Diàleg en gran grup sobre gustos i sabers literaris.

4. (pàg. 119)

Continuem escarbant en els coneixements previs literaris dels nostres alumnes. Els podem ajudar mitjançant pistes com:

- *N'hi ha dos que són anònims*
- *Un el va escriure un colombià, premi Nobel*
- *El més antic el va escriure Homer*
- *El més modern l'ha escrit un professor Americà de cognom Martin*
- ...

Una cerca a Internet a través del telèfon mòbil pot ser l'ajuda definitiva per completar el llistat.

Solució:

Tirant lo blanc, Joanot Martorell

El Quixot, Miguel de Cervantes

El roig i el negre, Stendhal

La Bíblia, Anònim

Cien años de soledad, Gabriel Garcia Márquez

Joc de trons, George R.R. Martin

Les mil i una nits, Anònim

L'Odissea, Homer

La muntanya màgica, Thomas Mann

La metamorfosi, Franz Kafka

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 120-127)

LA DEU DE TOTES LES HISTÒRIES

1. (pàg. 120)

Lectura i compleció d'un text on s'explicita l'origen, l'evolució i el sentit del fet literari a què al·ludíem en la introducció de la unitat. Convé fer una explotació del text mitjançant preguntes que incentiven el diàleg i deixen aflorar els coneixements previs sobre el món de les rondalles i els contes populars.

Del tipus:

- *Us han contat mai alguna de les històries que s'esmenten al text?*
- *Les heu vistes al cinema o la televisió?*
- *Quins altres contes van popularitzar els germans Grim?*
- *Sabeu alguna rondalla d'Enric Valor?*
- ...

L'orde de les paraules és: establerts, inusuals, tòpics, borreguet, fada, menyesterir, censura, Marroc.

PERÒ, QUANTS EN SAPS...?

2. (pàg. 121-123)

De manera activa refresquem la memòria rondallística col·lectiva. Identifiquen cinc contes populars i en refan o en completen la trama argumental. Procediu segons les indicacions del llibre del discent.

- a. L'orde de les ombres és: 1. *La Ventafocs*; 2. *La Blancaneu*; 3. *Peret i Marieta*; 4. *Els tres porquets*; 5. *El Gat amb Botes*.

- b. Suggerim posar l'àudio dues vegades: una abans de començar la tasca, i una altra en acabar-la. Ací us deixem la transcripció:

1. Aquest conte s'ha barrejat amb el següent. Llig-los i destria la informació.

El pare de la Ventafocs, vidu, es va casar amb una dona amb dues filles. Com que és tan pobre, el gat li diu que, si confia en ell i li aconsegueix un parell de botes i un sac, sortiran de la pobresa. En morir ell, plenes d'enveja per la dolçor i bellesa, la tracten amb gran menyspreu i l'obliguen a fer les tasques més brutes. La fada padrina, però, la transforma en una princesa per anar al ball. Ventafocs i el príncep s'enamoren. A mitjanit, quan acaba l'encanteri, Ventafocs ix corrents i perd una de les sabates. La valentia i l'astúcia, ben entesa, del gat els portarà a conèixer el rei.

2. Aquest conte s'ha barrejat amb l'anterior. Llig-los i destria la informació.

El príncep decideix d'emprovar-la a totes les joves i casar-se amb aquella a la qual li servisca. El moliner del regne deixa únicament un gat en herència al petit dels seus fills. El príncep organitza un ball per buscar esposa. La madrastra, però, impedeix d'assistir-hi a Ventafocs. I el fill petit del moliner, a partir d'ara serà anomenat Marqués de Carabàs, coneixerà la princesa i es casarà amb ella. Finalment la sabata li va bé a Ventafocs, que es casa amb el príncep.

3. Ordena les lletres que s'han rebolicat de les paraules en negreta.

Els tres tesporqu fan les seues cases, però per trigar menys i jugar, els dos primers les fan de llapa i fustes, mentre que el major s'esforça més i la fa de rajoles. Quan arriba el poll, bufant tira les cases del primer i, després, del segon, que es refugien en la del certer. Com que no pot tombar l'última casa bufant, tracta d'entrar per la xineimeia, però els porquets preparen un calder amb lio bullent i el llop fuig abrasit.

4. Corregeix les paraules subratllades per les que hi ha al requadre.

Eren dos germanets molt bandarres, que sa mare va enviar al molí a olorar un poc de blat. A la tornada, Peret va aplegar primer, sense gens de sucre. Com eren tan pobrets i no tenien quasi res a menjar, sa mare el va matar i a mossets el va fer. Després la seua àvia el va enfarinar i el va afegir a l'arròs caldós. A l'hora de dinar Marieta va reconèixer el seu germà Peret dins del plat i no va voler menjar res, però son pare va fartar fins a no poder més. Per això, els mossets que van sobrar, Marieta els va plantar i en va eixir una llimera. I la perera feia unes peres boníssimes. Però només en donava a Marieta, perquè sa mare l'havia mort, la iaia l'havia sofregit, i el pare se l'havia menjat.

5. Ordena per plantejament, nus i desenllaç.

El soldat s'apiada i la deixa lliure al bosc, on troba recer en una petita caseta habitada per set nans. Però la madrastra s'assabenta pel mirall que continua viva i prepara una poma enverinada. Blancaneu la tasta i mor. Els nans la tanquen en un taüt de vidre.

Una reina molt bella enveja la seua fillastra quan el seu espill màgic li diu que aquesta ha passat a ser la més bella del regne i ordena a un soldat que la mate.

Un príncep que passava per allà, s'enamora en veure-la tan bella. En una sacsejada del taüt, Blancaneu expulsa el tros de poma de la gola, reviu i enamora el príncep amb el qual es casa.

Solucions:

[LA VENTAFOCS.] El pare de la Ventafocs, vidu, es va casar amb una dona amb dues filles. En morir ell, plenes d'enveja per la dolçor i bellesa, la tracten amb gran menyspreu i l'obliguen a fer les tasques més brutes. El príncep organitza un ball per buscar esposa. La madrastra, però, impedeix d'assistir-hi a Ventafocs. La fada padrina, però, la transforma en una princesa per anar al ball. Ventafocs i el príncep s'enamoren. A mitjanit quan acaba l'encanteri Ventafocs ix corrent i perd una de les sabates. El príncep decideix provar-la a totes les joves i casar-se amb aquella a qui li servisca. Finalment la sabata li va bé a Ventafocs, que es casa amb el príncep.

[EL GAT AMB BOTES] El moliner del regne, deixa únicament el gat en herència al petit dels seus fills. Com és tan pobre, el gat li diu que si confia en ell, i li aconsegueix un parell de botes i un sac, sortiran de la pobresa. La valentia i astúcia, ben entesa, del gat els portarà a conèixer al rei. I el fill petit del moliner, a partir d'ara serà anomenat Marquès de Carabàs, coneixerà a la princesa i es casarà amb ella.

[ELS TRES PORQUETS] Els tres porquets fan les seues cases, però per trigar menys i jugar, els dos primers les fan de palla i fustes, mentre el major s'esforça més i la fa de rajoles. Quan arriba el llop, bufant tira les cases del primer i després del segon, que es refugien en la del tercer. Com no pot tirar l'última casa bufant, tracta d'entrar per la xemeneia, però els porquets preparen un calder i el llop fuig abrasit.

[PERET I MARIETA] eren dos germanets molt pobres, que sa mare va enviar al molí a molre un poc de blat. A la tornada, Peret va aplegar primer, sense gens de farina. Com eren tan pobres i no tenien quasi res a menjar, sa mare el va matar i a trossets el va fer. Després la seua àvia el va sofregir i el va posar dins del menjar. A l'hora de dinar Marieta va reconèixer el seu Peret dins del menjar i no va voler menjar res, però son pare va fartar fins a no poder més. Per això, els ossets que van sobrar, Marieta els va plantar i en va eixir una perera. I la perera feia unes peres boníssimes. Però només en donava a Marieta, perquè sa mare l'havia matat, la iaia, l'havia sofregit, i el pare se l'havia menjat.

[LA BLANCANEU] Una reina molt bella enveja la seua fillastra quan el seu espill màgic li diu que aquesta ha passat a ser la més bella del regne, i ordena a un soldat que la mate.

El soldat s'apiada i la deixa lliure al bosc, on troba recer en una petita caseta habitada per set nans. Però la madrastra s'assabenta pel mirall que continua viva, i prepara una poma envenenada. Blancaneu la tasta i mor. Els nans la tanquen en un taüt de vidre.

Un príncep que passava per allà s'enamora en veure-la tan bella. En una sacsejada del taüt, Blancaneu expulsa el tros de poma de la seua gola i reviu i enamora el príncep amb el qual es casa.

- c. A través d'aquest passatemps volem introduir els personatges llegendaris creats per Josep Pasqual Tirado al voltant del personatge de Tombatossals, referent popular de la mitologia castellanenca. Si el professorat ho estima oportú, pot ser un bon moment per incentivar la lectura o investigació sobre aquests personatges llegendaris. Així com, el visionat de la pel·lícula, de la qual us en donem referència a l'activitat 10 de la pàgina 127 del llibre de l'aprenent. L'ordre en què estan asseguts és: F: Els tres porquets; A: Blancaneu; E: Marieta; D: Peret; B: El gat amb botes; C: Ventafocs
- d. Activitat de contacontes. Suggerim treballar un dels aspectes més importants de la nostra literatura popular, la rondallística, mitjançant la lectura d'una rondalla ben significativa arrellegada per Enric Valor, i la dinamització dels contes populars a través d'un taller de contacontes. Així, individualment o per grups podem seleccionar, aprendre i contar o dramatitzar rondalles, contes i històries de tots els temps i de tot arreu.

EL CONTE**3. (pàg. 124-125)**

Lectura en gran grup del text “Això diu que era una xiqueta...” com a introducció a la modificació d’històries.

4. (pàg. 124-125)

Lectura i/o audició en paral·lel de dues versions del clàssic conte de *La Caputxeta Vermella*. Es tracta de fer una lectura col·laborativa i significativa com a pas previ per a la modificació d’històries, objectiu final del bloc de COMUNICACIÓ. Procediu seguint les instruccions del llibre de l’alumne.

5. (pàg. 126)

Activitat de comprensió lectora i ampliació lèxica.

La caputxeta i el llop

1. *Sagaç, espavilada*: múrria
2. *Empassar, engolir*: empassolar
3. *Remugant, murmurant*: rondinant
4. *S’asseu ben tapat*: s’esterraca
5. *Menjats*: cruspits
6. *Mos, tros*: bocí
7. *Imitar, canviar*: estrafer

La caputxeta moderna

1. *Acció de renyar, amonestar*: bonegó
2. *Menjar*: papar
3. *Carreró sense sortida*: atzucac
4. *Ficar ben fort*: entaforar
5. *Pensativa*: consirosa
6. *Crit*: udol
7. *Recordar-li*: fer-li avinent

6. (pàg. 126)

Ampliació lèxica en col·laboració.

7. (pàg. 126)

Comprensió lectora i expressió oral. Resposta semioberta.

8. (pàg. 126)

Resposta semioberta. En acabant, posada en gran grup de les reflexions a l’entorn dels valors que transmeten les històries i de la utilitat dels canvis en qualsevol història.

MODIFIQUEM CONTES**9. (pàg. 127)**

Activitat final d’aplicació de tot el treball teoricopràctic realitzat fins ací. Seguiu les indicacions. Suggerim que proposeu al vostre alumnat la possibilitat de fer una lectura de contes al llarg del trimestre, en un marc

que incentive la lectura: visites a la biblioteca, visita d'algun autor, presentació expositiva de llibres del gènere per part dels alumnes, visionat de pel·lícules basades en aquesta mena de relats, etc.

RECERCA I EXPRESSIÓ

10. (pàg. 127)

Globalitza el treball del bloc de COMUNICACIÓ. Procureu distribuir les opcions entre un nombre similar d'alumnes de manera equitativa i, exposeu els resultats, si més no, a l'aula. Les opcions a) i b), sobretot, són susceptibles de ser dinamitzades convenientment. Per exemple, fer l'audició de les rondalles, fer-ne una antologia, publicar-les a la revista de l'institut o a les seccions de la premsa diària destinades a educació.

III. LITERATURA (pàgs. 128-137)

Narrar, contar, explicar, imaginar...a la València del s. XV: de la nostàlgia cavalleresca a la vida burgesa

En aquesta unitat seguim amb la literatura del segle XV, és a dir, amb la literatura del nostre Segle d'Or, però apropant els alumnes a conèixer i gaudir la narrativa de cavalleries i l'obra mestra per excel·lència d'aquest gènere i de la nostra literatura medieval: *Tirant lo Blanc*. L'obra no és fruit de l'atzar, sinó d'una llarga tradició literària que ens obliga a parlar d'èpica, del *roman courtois* i dels herois protagonistes d'aquests dos gèneres literaris: els cavallers medievals. És dins d'aquesta tradició literària, i en el marc dels esdeveniments històrics i personals de l'època i de l'autor, que es pot comprendre una obra com *Tirant*. La caiguda de Constantinoble en mans del turcs fou una tragèdia per a tot Occident que en l'obra de Martorell acaba evitant-se. Pel que fa a les circumstàncies personals de l'autor destaquem l'esperit aventurer i cavalleresc de Martorell, que apareix sublimat a través del seu personatge. Ens apropem a Tirant tant des de la vessant guerrera com des de l'amatòria, per a obtenir una imatge humana de l'heroi, que estava absent en la tradició cavalleresca anterior. La introducció de la temàtica amatòria ens permet apropar-nos al darrer gran escriptor del segle XV, Joan Roís de Corella, amb el qual introduïm la idea de València com a porta d'entrada del Renaixement italià a la península Ibèrica.

1. (pàg. 128)

Lectura individual o en veu alta en grup classe de la informació introductòria a l'heroïcitat en la literatura de l'edat mitjana.

2. (pàg. 129)

- Resposta lliure.
- Excalibur, al Rei Artús; Balmung, a Sigfrid; Tizona, al Cid Campeador.
- Rocinante és el cavall de Don Quixot i Babieca el del Cid.
- Ginebra és l'esposa del rei Artús i l'amant del cavaller Lancelot.
- Sigfrid té en l'esquena l'únic lloc vulnerable del seu cos perquè la fulla d'un arbre va fer que aqueix lloc no fos cobert per la sang del drac en què es va banyar per fer-se invulnerable.
- L'heroi que va morir a Roncesvallés va ser Rotllà.
- El cavaller més pur era Galeàs.

3. (pàg. 129)

- a. El protagonista de *L'anell dels Nibelungs* és Sigfrid.
- b. *Cantar del Mio Cid*: Rodrigo Díaz de Vivar, el Cid Campeador.
- c. *La cançó de Rotllà*: Rotllà.
- d. Camelot: el rei Artús.
- e. *El cavaller de la carreta*: Lancelot.
- f. Sant Grasal: Galeàs.
- g. *Don Quijote de la Mancha*: Don Quixot.

4. (pàg. 130)

Temps era temps vivia a València, allà per l'any 1435, un jove que es deia Joanot. Era el segon fill d'una important família de nobles valencians, els Martorell. El jove Joanot somniava a convertir-se en un cavaller i viure una vida plena de viatges, d'aventures i de lluites com les dels antics cavallers, aquells que eixien en el llibres de cavalleria que li agradava llegir: Lancelot, Galvany, el rei Artús i la resta de cavallers de la cort de Camelot. Un desafortunat dia de l'any 1435 en què Joanot i son pare participaven amb el rei Alfons en la batalla de Ponça (a Itàlia), per conquerir Nàpols, va morir el pare. Aquest, que feia temps que estava descontent amb Galzerà, el seu fill primogènit, havia decidit que Joanot es fes càrrec d'administrar els béns familiars, si ell moria.

Joanot, abatut per la mort de son pare i per la responsabilitat que havia d'assumir, va tornar a València. A partir d'aquell moment, el jove aventurer va haver d'aparcir els seus somnis i afrontar els problemes familiars que se succeïen i afeblien la situació econòmica dels Martorell. Va casar la seua germana Isabel amb el gran poeta i cavaller valencià Ausiàs Marc; però no va poder fer el mateix amb la seua germana Damiata, perquè el cavaller Joan de Montpalau, després de deshonrar-la, es va negar a maridar-la. Com que la reina Maria, muller del rei Alfons, no va autoritzar el combat amb què Martorell pretenia venjar la deshonra, va viatjar fins a Anglaterra, per celebrar-lo, però transcorregut un any des de l'enviament de la lletra de batalla al covard de Montpalau, sense que aquest es presentés i amb l'economia familiar molt debilitada, Joanot va tornar a València. Les coses anaven de mal en pitjor: va morir la mare, també Isabel, i Galzerà i el mateix Joanot anaven de conflicte en conflicte, fins que finalment van acabar arruïnats. Després de moltes aventures, algunes poc honorables, que el van dur a la presó, la seua vida va canviar per complet. Un dia va conèixer el príncep de Viana i el grup d'escriptors i d'intel·lectuals de la seua cort, entre els que es trobava el gran escriptor valencià Roís de Corella. Animat per l'activitat literària d'aquest grup, va escriure una obra divertidíssima protagonitzada per un cavaller bretó, que es deia Tirant lo Blanc i que va aconseguir la gesta més gran que tota l'Europa cristiana somniava: deslliurar Constantinoble i tot l'Imperi Grec dels turcs. Però la situació econòmica de Joanot no va millorar. Per sobreviure va vendre el manuscrit de l'obra que amb tant d'esforç havia escrit a un cavaller que es deia Joan Martí de Galba. La sort no va acompanyar el pobre Joanot i va morir en 1468 sense haver vist la seua obra editada. Anys més tard (en 1490), a València, Martí Joan de Galba la va publicar i va tenir un gran èxit. De fet, es va traduir a altres llengües, fins i tot al castellà. I va ser llegida per escriptors com Miguel de Cervantes o Shakespeare. Cervantes va arribar a dir en el seu Quixot: «És este el mejor libro del mundo.» I l'anglès William Shakespeare s'hi va inspirar per escriure l'obra Much ado about nothing.

I així acaba la història de Joanot Martorell, un noble valencià que volia fer vida de cavaller aventurer i va acabar, sense saber-ho ell, sent l'escriptor de «el mejor libro del mundo».

5. (pàg. 130)

- Joanot Martorell era el segon fill d'una família de cavallers de la mitjana noblesa valenciana.
- El jove Martorell volia viure una vida d'aventures cavalleresques com la dels herois dels llibres de cavalleria tan populars en l'època.
- Son pare va decidir que, en lloc del seu fill primogènit, fos Joanot qui s'encarregués d'administrar els béns familiars en morir ell.
- Son pare va morir en la batalla de Ponça, a les ordres del rei Alfons el Magnànim en la campanya militar per la conquesta de Nàpols.
- Martorell va haver d'afrontar els problemes derivats de la dèbil situació econòmica de la família, el casament de la seua germana Isabel i els problemes derivats de la deshonra a la seua germana Damiata per part del cavaller Montpalau.
- Va viatjar a Anglaterra amb la intenció d'aconseguir permís reial per batre's en dol contra Montpalau, però a pesar que tenia l'autorització per poder-ho fer Montpalau no s'hi va presentar.
- Van arribar a una situació econòmica tan desastrosa i de ruïna que es van veure involucrats en situacions delictives que els van dur a la presó.
- Joanot va conèixer el grup d'artistes i escriptors de la cort del príncep de Viana, entre ells a l'escriptor Roís de Corella.
- Animat per l'activitat literària d'aquest cercle de lletraferits va escriure *Tirant lo Blanc*.
- Com els seus problemes econòmics no van disminuir, es va veure obligat a vendre l'obra que havia escrit a un altre cavaller, Martí Joan de Galba.

6. (pàg. 131)

PROTAGONISTES	ANTAGONISTES	AJUDANTS	OPONENTS
Tirant lo Blanc	Els turcs	Plaerdemavida	La viuda reposada
Carmesina		L'ermità Guillem de Varoic	
		L'emperador	
		Hipòlit	
		Felip, fill del rei de França	
		El rei d'Anglaterra	

7. (pàg. 131)

Tirant és un cavaller francès de la regió de Bretanya. Aquest territori es troba al nord-oest de França, enfront de les costes d'Anglaterra.

8. (pàg. 131)

- Part 1a – Anglaterra
- Part 2a – França i l'illa de Rodes
- Part 3a – Imperi Grec: Constantinoble
- Part 4a – Costes del nord d'Àfrica
- Part 5a – Imperi grec: Constantinoble

9. (pàg. 131)

Resposta oberta.

10. (pàg. 132)

Lectura individual o en veu alta en grup classe.

11. (pàg. 133)

- a. La malaltia que pateix Tirant sembla que és molt dolorosa i pot dur-lo a la mort. Sembla que és la malaltia de l'amor.
- b. Li diu que el mal que té és el mal d'estimar i li ensenya un espill perquè veja en aquest la imatge de la princesa reflectida i sàpia que és ella la causant del seu mal.
- c. Resposta oberta.
- d. «Mentre al camp de batalla Tirant és un heroi valent, coratjós i gran militar; davant de la seua estimada Carmesina, Tirant es comporta de forma tímida, insegura i poc agosarada»
- e. Resposta oberta.

12. (pàg. 133)

Resposta oberta.

13. (pàg. 135)

Després de llegir la informació teòrica sobre Roís de Corella i la informació sobre tràgiques històries d'amor, es contesten de forma oral les preguntes següents:

- a. Resposta oberta
- b. Resposta oberta
- c. Resposta oberta
- d. Resposta oberta
- e. Resposta oberta

14. (pàg. 136)

Es fa la lectura del text en veu alta o de forma individual i se solucionen els problemes de comprensió que puguin haver-hi. Hi ha vocabulari del text explicat, que cal consultar ja que pot presentar alguna dificultat.

- a. (pàg. 137)
  - 2. Prop ja de la platja les ones es fan més grans i Leànder comença a perdre el control del seu cos i va a la deriva.
  - 6. Ja sense vida, demana a la seua ànima que es faci present a la torre per veure la seua estimada per última vegada.
  - 3. Descontrolat, Leànder lluita per mantenir l'aigua fora dels seus pulmons i evitar ofegar-se.
  - 4. Les forces l'abandonen, les baixes temperatures paralitzen els seus músculs i l'aigua entra en els seus pulmons quan pronuncia el nom de la seua estimada.
  - 1. La tempesta endureix les condicions de la mar però Leànder nada amb valentia sobre les ones mirant la torre on l'espera Hero i on veu que el llum no brilla tan intensament com altres vegades.
  - 5. Mira, per última vegada, la torre i mor.
- b. (pàg. 137)

L'ànima de Leànder se separa del seu cos, en morir, i va a l'encontre d'Hero, el qual, en adonar-se'n, es llança per la finestra de la torre i mor.
- c. (pàg. 137)

Exemple d'hipèrbaton: "...va restituir a la mar furiosa, amb multiplicades ones, la primera fúria."

Exemple de verb al final de la frase: " ...tota la seua persona abastava"

Exemple de neologisme: "la qual amb terrible porfídia..."

RECERCA I EXPRESSIÓ

15. (pàg. 137)

- a. L'escriptor poeta que mostrava greus símptomes de malaltia a causa de l'amor era Ausiàs Marc. Eren símptomes que pensava el poeta que el durien a la mort: es quedava sense sang en el seu cor, perdia els líquids i se li assecava el cos ...
- b. Resposta oberta.
- c. Resposta oberta

IV. LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàgs. 138-139)

ELS PREJUDICIS LINGÜÍSTICS

En aquesta unitat 5 i en la següent (unitat 6) ens centrarem en la reflexió sobre certs prejudicis lingüístics, ben habituals, com ara:

- L'oposició dialecte ('parlar de segona categoria, vulgar i inculte')/llengua ('manera d'expressar-se prestigiosa, pròpia de persones educades i de països avançats').
- L'ús de qualificatius com els següents aplicats a les llengües com a valoracions absolutes i objectives: dolces o aspres, agradables o desagradables a l'oïda, gracioses o serioses, perfectes o imperfectes, útils o inútils, fàcils o difícils.
- La desconexió que se sol establir entre la llengua i la cultura que s'hi expressa, entre influència cultural i lingüística i influència política, social o militar.
- Sovint la nostra consideració d'una llengua va d'acord amb paràmetres no estrictament lingüístics.

Respon a factors com ara l'ús que es fa d'aqueixa llengua i el concepte que tinguem d'aqueix ús, la imatge que l'observador té de la comunitat lingüística que la fa servir, dels contextos amb què sol aparèixer vinculada, etc.

Les activitats que proposem en el llibre de l'alumne volen facilitar una mena d'introspecció dins els prejudicis que l'aprenent té sobre la seua pròpia llengua i sobre altres llengües. Ens hem marcat com a objectius:

- (a) que l'alumne considere la seua llengua i la d'altres comunitats humanes com el seu mitjà d'expressió, de relació i d'integració en el medi natural i social; i
- (b) que conega els factors de tipus sociològic que condicionen l'ús i la consideració que solem tenir de la llengua pròpia i de la llengua d'altri.

Si el nivell de la classe ho permet, podem aprofundir en la qüestió proposant com a tema de discussió: «Per què deu ser que fa uns anys la llengua més estudiada com a idioma estranger era el francès i, en canvi, a les hores d'ara, ho és l'anglès?».

Continuem treballant sobre aquests objectius en la unitat 6.

L'enquesta serveix per a fer aflorar una bona colla de prejudicis lingüístics. És un punt d'arrancada per a una discussió serena a classe. Respostes descarregades de prejudicis lingüístics:

- 1) a
- 2) c
- 3) c
- 4) c
- 5) a
- 6) c
- 7) c
- 8) a

V. CONEGUEM LA LLENGUA (pàgs. 140-146)

CONEGUEM LA LLENGUA inclou activitats de recerca de vocabulari relacionat amb el tema de la unitat i la sistematització de lèxic agrupat per la proximitat del significat; aprofundeix en l'ús dels verbs velaritzats i de verbs com meréixer; diferencia els usos de les preposicions cap i cap a; ensenya l'aplicació de la substitució dels atributs i predicatius per pronoms febles. Finalment, també tracta de forma contrastiva la diferència entre v i b i explica les normes ortogràfiques referides a les oclusives finals.

LÈXIC

1. (pàg. 140)

Recopilació del vocabulari de la unitat. Activitat de resposta oberta.

2. (pàg. 140)

Agrupació de paraules per sinonímia parcial.

Grup A: agafar, arreplegar, collir, plegar, prendre

Grup B: assecar, eixugar

Grup C: desbaratar (o espatllar), esgarrar o esguellar (o esgallar), trencar

Grup D: fer olor de, olorar

Grup E: pondre, posar

3. (pàg. 140)

Ús de les paraules adequades entre les sinònimes parcials.

- a. He collit.
- b. arreplega-la o plega-la.
- c. arreplega.
- d. s'eixugue.
- e. assecar.
- f. s'ha trencat.
- g. l'he esgarrada o esguellada (o esgallada).
- h. s'han desbaratat (o espatllat).
- i. fa olor de.
- j. olorar-lo.
- k. ponen.
- l. es pon.

MORFOLOGIA I SINTAXI

ELS VERBS VELARITZATS

4. (pàg. 141)

Conjugació de *conéixer* i *paréixer* com a model de verbs velaritzats.

Conéixer: conec, coneguí, conega, conegués o coneguera, conegut, coneixia. *Paréixer*: parec, pareguí, parega, paregués o pareguera, paregut, pareixia.

5. (pàg. 141)

Conjugació del paradigma complet dels verbs *conéixer* i *paréixer* en present d'indicatiu, passat simple, present de subjuntiu, imperfet de subjuntiu, participi i imperfet d'indicatiu. Presentem a continuació el paradigma de *conéixer*. *Paréixer* es conjuga de forma anàloga.

CONÉIXER. Present d'indicatiu: conec, coneixes, coneix, coneixem, coneixeu, coneixen; **passat simple:** coneguí, conegueres, conegué, coneguérem, coneguéreu, conegueren; **present de subjuntiu:** conega, conegues, conega, coneguem, conegueu, coneguen; **imperfet de subjuntiu:** conegués o coneguera, coneguesses o conegueres, conegués o coneguera, coneguéssem o coneguérem, coneguésseu o coneguéreu, coneguessen o conegueren; **participi:** conegut; **imperfet d'indicatiu:** coneixia, coneixies, coneixia, coneixíem, coneixíeu, coneixien.

6. (pàg. 141)

Conjugació de *meréixer*, *créixer*, *nàixer* i *viure* com a model de verbs irregulars.

- *Meréixer:* meresc, meresquí, meresca, meresqués o meresquera, merescut.
- *Créixer:* cresc, cresquí, cresca, cresqués o cresquera, crescut.
- *Nàixer:* nasc, nasquí, nasca, nasqués o nasquera, nascut.
- *Viure:* visc, visquí, visca, visqués o visquera, viscut.

7. (pàg. 142)

Conjugació del paradigma complet dels verbs *meréixer*, *créixer*, *nàixer* i *viure* en present d'indicatiu, passat simple, present de subjuntiu, imperfet de subjuntiu i participi. Presentem a continuació el paradigma de *meréixer*. Els altres verbs d'aquesta sèrie es conjuguen de forma anàloga.

MERÉIXER: meresc, mereixes, mereix, mereixem, mereixeu, mereixen; meresquí, meresqueres, meresqué, meresquérem, meresquéreu, meresqueren; meresca, meresques, meresca, meresquem, meresqueu, meresquen; meresqués o meresquera, meresquesses o meresqueres, meresqués o meresquera, meresquéssem o meresquérem, meresquésseu o meresquéreu, meresquessen o meresqueren; merescut.

8. (pàg. 142)

Ús de verbs velaritzats i d'altres verbs irregulars.

- a. conec, viu (o he conegut, ha viscut; o coneixia, vivia).
- b. nasquí, cresquí, visquí (o vaig nàixer, vaig créixer, vaig viure).
- c. conegués o coneguera (o també conega).
- d. viscut.
- e. cresquen.
- f. meresquésseu o meresquéreu.
- g. coneguem; o coneguéssem o coneguérem.
- h. comparegut.
- i. pareix.
- j. meresques; o meresquesses o meresqueres.

PREPOSICIONS: *cap/cap a*

9. (pàg. 142)

Ús de la preposició *cap* o *cap a*.

- a) cap a; b) cap a; c) cap; d) cap, cap; e) cap a; f) cap; g) cap; h) cap a.

PRONOMS FEBLES: SUBSTITUCIÓ (ATRIBUT I PREDICATIU)**10. (pàg. 143)**

Ús dels pronoms febles que poden fer la funció d'atribut i de predicatiu.

a) ho era; b) se n'ha fet; c) l'és; d) no ho ets; e) ho semblen; f) ho és; g) els són.

FONÈTICA I ORTOGRAFIA**SISTEMA CONSONÀNTIC: DIFERENCIACIÓ V/B****11. (pàg. 144)**

La primera part de l'activitat és de discriminació auditiva. Convé que es dicten les paraules sense que l'alumnat les veja per tal que puguin percebre la diferència articulatòria entre la [v] i la [b]. La segona part, de recerca del significat i l'elaboració d'una frase amb cada mot, té una resposta oberta.

12. (pàg. 145)

Ús de les consonants *b* o *v*.

a) bellesa, desimboltura; b) treballava, advocat, portava, braç, immobilitzat, bena; c) semblava, calb; d) rebut, País Basc; e) buit, vuit; f) probable, cavaller, gavardina, vella, canviara, bresquilla, albercoc.

SISTEMA CONSONÀNTIC: LES OCLUSIVES FINALS**13. (pàg. 145)**

Representació gràfica de les oclusives finals.

Rap, criat, groc, cuit, verd (o verb), estómac, ràpid, àrab, verb (o verd), cap, buit, amic, sang, banc, llarg, mort, colp, destorb, arrap, advocat, pròleg, catàleg, màgic, òxid, llamp, calb, profund, fresc, sord (o sort), llop.

14. (pàg. 146)

Ús de les grafies *p*, *t*, *c*, *b*, *d*, *g* per representar els sons de les oclusives finals.

a) abric, llarg, groc; b) tap, glop, xarop; c) pedagog, sol·licitud, grup; d) delegat, equip, parlat, psicòleg, club; e) mag, circ, barret, verd.

15. (pàg. 146)

Ús de les grafies *p*, *t*, *c*, *b*, *d*, *g* o *v* segons convinga.

Dissabte, passat, concert, rap, nebot, Alfred, grup, lloc, Príncep Calb, profund, barranc, fang, nit, semblava, hi havia, volia, veure, conjunt, prop, estaven, d'acord, quietud, nit, malgrat, fred, hivern, observava, sud, cantant, canvi, instrument, volia, alliberar, durant, tot, cap, dedicat.

16. (pàg. 146)

Seguiu el procediment habitual del dictat.

VI. TALLER DIGITAL (pàg. 147)

A la part general d'aquesta guia didàctica s'expliquen amb detall les característiques de les activitats plantejades al llibre i, doncs, en aquesta unitat. Des d'ací, de forma esquemàtica indiquem les qüestions més importants que cal tenir en compte a cada activitat:

Activitat 1. Revista sobre Corella

- És una activitat molt senzilla de fer. Consisteix a fer servir una aplicació web a Internet on l'alumnat crea la portada d'una revista actual sobre Joan Roís de Corella. Sols ha de triar una imatge relacionada amb aquest escriptor i escriure el text que vol posar a la portada (tipus i títols de les seccions).
- Mostrem exemples de portades ja fetes. Es tracta que aprofite el que s'ha treballat a l'apartat de LITERATURA sobre aquest autor a la seua època i com es pot abordar com a tema actual.
- Qualsevol proposta és vàlida sempre que estiga ben escrita i siga coherent.
- Producte resultant: una imatge amb la portada creada per l'alumnat.

Activitat 2. "El meu conte popular"

- L'activitat és perquè l'alumnat escriga i dissenye un conte popular.
- Es recomana que s'utilitze un processador de textos, però es pot fer en qualsevol altre programa.
- Mostrem exemples de contes fets per tal de servir de model d'activitat. Es tracta que puguem aprofitar el que han treballat als apartats de CONTACTE i COMUNICACIÓ.
- Qualsevol conte és vàlid sempre que forme part de l'imaginari col·lectiu valencià, que estiga ben escrit i que tinga els elements i estructura que apareixen a la pàg. 127 del llibre imprés.
- L'activitat està dissenyada perquè l'alumnat pugui fer una d'aquestes opcions (de menys a més dificultat):
  - a) fer servir les plantilles-guia de contes que oferim amb disseny (pot personalitzar-les) i text. Hi apareix el text del conte escrit, però desordenat.
  - b) fer servir les plantilles-guia de contes que oferim amb disseny (pot personalitzar-les), però sense text. L'alumne ha d'escriure el text (sempre pot fer un còpia i apegar del conte trobat a una altra web, però ha d'adaptar-lo a la plantilla...).
  - c) no fer servir cap plantilla-guia i partir de zero per tal de fer el seu conte popular.
- Producte resultant: un document amb text, imatges (i, segons el programa, també pot afegir-s'hi so).

Activitat 3. WebQuest "Tirant lo Blanc. Un trencaclosques perfecte"

- En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que donem a cada part de la WebQuest (introducció, tasca, procés, avaluació i conclusió). Llegirà el text i visitarà les webs indicades a fi d'arreglar la informació que necessita per a fer el producte final. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat al bloc de LITERATURA.
- Al llarg de la WebQuest s'amplia la informació vista a la unitat amb fotografies, mapes i vídeos sobre aquestes qüestions del *Tirant*:
  - Viatges
  - Personatges
  - Història i Literatura
- Producte resultant: una presentació multimèdia on aparega de forma resumida la informació vista a la unitat.

VII. RESUM (pàg. 148)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats i dur-lo al portafoli.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 149)

1. Cf. informació de les activitats de l'apartat de COMUNICACIÓ de les pàg. 120-127.
2. Cf. informació de les activitats de l'apartat de COMUNICACIÓ de les pàg. 120-127.
3. En la biografia de Joanot Martorell hauria d'estar l'origen noble de la seua família, la participació en les campanyes militars d'El Magnànim, els seus problemes familiars, els problemes econòmics, el viatge a Anglaterra i les circumstàncies que el van dur a escriure *Tirant lo Blanc*.
4. Resposta oberta.
5. L'argument de la *Història de Leànder i Hero* es podria resumir així:
 Dos joves es coneixen en una festa i s'enamoren. Les famílies no veuen amb bons ulls aquest amor i prohibeixen la relació. Els joves no renuncien a estimar-se i es veuen de forma clandestina totes les nits. Per a retrobar-se, ell ha de nadar l'estret de Dardanels exposant-se a un gran perill. Una nit de tempesta, les dures condicions de la mar provocaran la mort de Leànder. Amb l'arribada a la platja del seu cos mort i el reconeixement per part d'Hero, aquesta es llançarà per la finestra de la torre, incapaç de suportar la pèrdua del seu estimat.
6. Prejudicis lingüístics: idees preconcebudes sobre les llengües que són produïdes per circumstàncies de tipus social i cultural, sempre canviabls i poc objectives. Vegeu exemples pàgs. 138-139 del llibre de l'aprenent.
7. Ús de mots que tenen una sinonímia parcial. Activitat de resposta oberta.
8. Ús de verbs irregulars velaritzats.
 a) reconeguéis o reconeguera; b) es pareguen; c) comparega; d) merescut;
9. Ús de la preposició *cap* o *cap a*.
 a) cap a; b) cap; c) cap a; d) cap.
10. Ús dels pronoms *ho*, *en*, *hi*.
 a) ho pareixia; b) s'hi ha tornat; c) se n'ha fet.
11. Ús de les grafies *b*, *v*.
 gavadina, embolicar, tovallola, recanvi, advocat, País Basc, mobilitat, llavis, cavaller, recordava.

12. Ús de les grafies *b*, *v*.

a) vena; b) bé; c) бага.

13. Ús de les oclusives finals *p*, *t*, *c* o *b*, *d*, *g*: sol·licitud, camp, verb (o verd), abric, sap, nebot, mànec, sort (o sord), sud, comprenc.